

DOKUMENTY STOLICY APOSTOLSKIEJ

Ks. Stanisław Czerwik

"Zbiór Mszy o Najświętszej Maryi Pannie"

1. Geneza i przeznaczenie księgi

Dekretem Christi mysterium celebrans z dnia 15 sierpnia 1986 roku Kongregacja Kultu Bożego ogłosiła wzorcowe wydanie księgi, stanowiącej dodatek do Mszału Rzymskiego z roku 1970, a zatytułowanej *Collectio Missarum de Beata Maria Virgine*. Polski przekład tej księgi, zatwierdzony przez Kongregację Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów już na początku roku 1993, ukazał się staraniem Wydawnictwa "Pallottinum" w Poznaniu w roku 1998 - a więc dopiero po dwunastu latach od ogłoszenia łacińskiego wydania wzorcowego **1**.

"Zbiór Mszy o Najświętszej Maryi Pannie" składa się z dwóch tomów. Pierwszy zawiera obszerne, złożone z 43 punktów Wprowadzenie teologiczne i pastoralne (Praenotanda) oraz czterdzieści sześć formularzy mszalnych, przeznaczonych na kolejne okresy roku liturgicznego: 3 na Okres Adwentu; 6 na Okres Narodzenia Pańskiego; 5 na Okres Wielkiego Postu; 4 na Okres Wielkanocny; 28 na Okres Zwykły.

Ze względu na tajemnicę, którą wyrażają, formularze przeznaczone na Okres Zwykły są podzielone na trzy sekcje. Pierwsza, licząca 11 formularzy, jest poświęcona Maryi czczonej pod wezwaniami wziętymi zwłaszcza z Biblii i wyrażającymi Jej związek z Kościołem. Druga zawiera 9 formularzy, których treścią jest współdziałanie Matki Najświętszej w rozwoju duchowego życia wiernych. W trzeciej sekcji znajduje się 8 formularzy wskazujących na miłosierne wstawiennictwo Maryi na rzecz wiernych **2**.

Drugi tom "Zbioru Mszy o Najświętszej Maryi Pannie" to lekcjonarz zawierający czytania biblijne, psalmy responsoryjne i wersety przed Ewangelią dla każdego spośród 46 formularzy.

Wśród zaproponowanych czytań znajdują się trzy rodzaje tekstów:

- a) czytania ze Starego i Nowego Testamentu odnoszące się do życia lub posłannictwa Maryi albo też zawierające proroctwa, której Jej dotyczą;
- b) czytania ze Starego Testamentu od najdawniejszych czasów Kościoła odnoszone do Dziewicy Maryi;
- c) czytania z Nowego Testamentu nie dotyczące wprost Maryi, ale zaproponowane w Mszach ku Jej czci dla ukazania prawdy, iż cnoty sławione w Ewangelii najdoskonalej zajaśniały w osobie i życiu Bogarodzicy **3**.

"Zbiór Mszy" jest przeznaczony przede wszystkim dla sanktuariów maryjnych, w których stosunkowo często sprawuje się Msze święte ku czci Bogarodzicy (z wyjątkiem dni wymienionych w numerach 1-6 Tabeli pierwszeństwa dni liturgicznych), a to w tym celu, by zapewnić w tej dziedzinie konieczną dla prawidłowego rozwoju kultu maryjnego różnorodność i "aby przez samo sprawowanie Eucharystii ukazać wiernym całą historię zbawienia oraz więź Najświętszej Maryi Panny z tajemnicą Chrystusa i Kościoła" **4**.

"Zbiór Mszy" może być również stosowany we wszystkich wspólnotach kościelnych, które w soboty Okresu Zwykłego, gdy nie przypada wspomnienie obowiązuje, często obchodzą wspomnienie Najświętszej Maryi Panny, zwłaszcza kiedy traktują je jako szczególne przygotowanie do obchodu dnia Pańskiego.

2. Teologiczna wymowa □ Zbioru"

Ogłoszenie "Zbioru Mszy o Najświętszej Maryi Pannie" jest owocem pogłębienia przez Sobór Watykański II nauki o roli Bogarodzicy w misterium Chrystusa i Kościoła. Nauka ta zarysowana w Konstytucji o liturgii świętej (por. nr 103), została obszernie ujęta w Konstytucji dogmatycznej o Kościele, której ósmy rozdział otrzymał wymowny tytuł "Błogosławiona Maryja Dziewica Boża Rodzicielka w tajemnicy Chrystusa i Kościoła". Zostały w nim wyłożone również zasady nauki katolickiej o naturze czci oddawanej Bogarodzicy **5**, zwłaszcza o przysługującym Jej kulcie liturgicznym **6**. Na temat należytego kształtowania i rozwijania tego kultu w duchu nauki Soboru wypowiedział się papież Paweł VI w adhortacji apostolskiej *Marialis cultus* z 2 lutego 1974. Dokument

ten stał się ważnym źródłem inspiracji dla formuł eucharystycznych "Zbioru" 7.

Liturgiczny kult Maryi przybiera w Kościele wielorakie formy. Najważniejszą z nich jest obchodzenie uroczystości, świąt i wspomnień poświęconych wydarzeniom ukazującym nierozwalny związek Bogarodzicy ze zbawczym dziełem Jej Syna, obchodzonym w cyklu roku kościelnego 8; celebracja Liturgii Godzin o tychże wydarzeniach, maryjne akcenty w liturgii sakramentów i sakramentaliów 9.

Szczególnym wyrazem liturgicznego kultu Bogarodzicy będzie korzystanie ze "Zbioru Mszy o Najświętszej Maryi Pannie". "Liturgia (bowiem) sprawuje poprzez święte znaki dzieło zbawienia, którego Bóg Ojciec dokonał przez Chrystusa w Duchu Świętym" 10.

Układ formularzy mszalnych "Zbioru", zharmonizowany z rytmem roku liturgicznego pozwoli pielgrzymom przebywającym w sanktuariach maryjnych oraz innym kościelnym wspólnotom przeżywać ściśle udział Maryi w wiecznym planie zbawienia powziętym przez Boga Ojca w wypełnionym przez Jego Wcielonego Syna. Tak właśnie najkrócej ukazuje sens tej księgi Wprowadzenie teologiczne i pastoralne: "Msze o Błogosławionej Dziewicy czerpią moc i sens z Jej najgłębszego udziału w historii zbawienia. Kościół bowiem, wspominając udział Matki Pana w dziele odkupienia lub rozważając Jej przywileje, przede wszystkim obchodzi wydarzenia zbawcze, w których Najświętsza Panna, dzięki zbawczym zamysłom Boga, uczestniczyła ze względu na misterium Chrystusa"(nr 6).

Ta nowa księga liturgiczna winna się przyczynić do ożywienia liturgii w sanktuariach maryjnych oraz w kościołach i kaplicach, w których wspólnoty wiernych zechcą z nową gorliwością obchodzić wspomnienie Najświętszej Maryi Panny w sobotę. Jako ważny zbiór modlitw Kościoła i czytań biblijnych ukazujących postać Matki Zbawiciela, księga ta winna też stać się źródłem teologicznej refleksji nad *lex orandi*, która wyraża i kształtuje *legem credendi*. Zainteresuje ona z pewnością biblistów, mariologów, liturgistów i homiletów, jako cenny dokument wymagający ich interdyscyplinarnej współpracy.

PRZYPISY

1. Zbiór Mszy o Najświętszej Maryi Pannie. Wydanie wzorcowe pierwsze, Poznań 1998, ss. 363; Lekcjonarz do Mszy o Najświętszej Maryi Pannie, Poznań 1998, ss. 248.
2. Por. Wprowadzenie teologiczne i pastoralne (WTP), nr 24.
3. Por. Zbiór Mszy o Najświętszej Maryi Pannie. WTP, nr 3.
4. Tamże, nr 32.
5. Por. KK 66.
6. Por. KK 67.
7. Por. S.C. NAPIÓRKOWSKI (red.), Jak czcić Matkę Bożą? Adhortacja apostolska papieża Pawła VI *Marialis cultus* o należyтым kształtowaniu i rozwijaniu kultu Najświętszej Maryi Panny, Niepokalanów 1984; W. BEINERT (hrsg.), *Maria heute ehren. Eine theologisch-pastorale Handreichung*, Freiburg (1977); J. S. GAJEK - K. PEK, *Matka Jezusa wśród pielgrzymującego Kościoła*, Warszawa 1993.
8. Por. KL 103.
9. Por. na przykład: wezwanie wstawieństwa Maryi pod koniec modlitwy powszechnej w liturgii słowa poprzedzającej udzielenie chrztu (Obrzędy chrztu dzieci, nr 48); śpiew pieśni Najświętszej Maryi Panny - *Wielbi dusza moja* oraz zaniesienie nowo ochrzczonych dzieci przed obraz lub figurę Maryi (por. tamże, nr 71); Obrzęd obłogosławieństwa obrazu Najświętszej Maryi Panny, w: *Obrzędy błogosławieństw dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, t. 2, Katowice 1994, ss. 91-98; Obrzęd błogosławieństwa ziół i kwiatów w uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, tamże, ss. 287-288; Obrzęd błogosławieństwa ziarna siewnego i nasion w święto Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, tamże, ss. 294-295. Pieśń "Przybądźcie z nieba" w obrzędzie ostatniego pożegnania ("Niech na spotkanie w progach Ojca domu po ciebie wyjdzie liłościwa Matka") w: *Obrzędy pogrzebu dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 1977, s.55-56; antyfony Witaj, Królowo przed złożeniem ciała zmarłego w grobie: tamże, s. 72n.
10. Zbiór Mszy o Najświętszej Maryi Pannie. WTP, nr 4.